

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4.
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5.
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6.

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

A szerkesztőség kéziratok visszaszállítását vagy megőrzését nem vállalja.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, november 3.

A harez kezdete.

Néhány nappal ezelőtt látva az új kormány készülődéseit, aggódva irtunk, hogy ez alighanem a riadó volt, utána nemsokára megindul a csata.

Most már itt tartunk. Kolozsvárt végbement az első főispáni installáció óriási botrányok között. Záptojásokkal, székekkel, tintatartókkal tiltakoztak az új főispán ellen, ki e szokatlan örömrivalgások közt olvasott egy papirlapról valamit, gyaníthatólag főispáni esküjét. Kint pedig a megyeház előtt feltűzött szuronyokkal álltak a csendőrök, kiket a kir. ügyész hitt oda s a kir. ügyész nyomban meg is indította az eljárást a zavargók ellen.

Ebből a szépen sikerült nyitányból sejtetheti, micsoda koncert lesz hétfőn a fővárosban a pestmegyei főispán installációján.

Ebbe a küzdelembe rémesen világít be Lányi igazságügyminiszternek egy rendelete, melyet az összes kir. főügyészségeknek és ügyészségeknek küldött, utasítva őket, hogy azok ellen, akik a főispánok eskütételét akadályozzák, hivatalból büntetendő cselekményt követnek el s haladéktalanul tegyék meg ellenük a büntető lépéseket.

Hová vezet ez! — Ki tudná megmondani. Annyit biztosan tudunk, hogy békéhez nem, hanem elkeseredett küzdelemhez, melytől aggódó szívvel féljük a nemzetet.

Az igazságügyminiszter rendelete, mely mint egy harci riadó jelent meg e néhez idők aggodalomteljes pillanatában s melyről sok szó fog esni e napokban, teljes szövegében a következő:

A m. k. igazságügyminiszternek 37482/1905. I. M. E. számú körrendelete az állami kormányzat törvényes menetét akadályozó büntetendő cselekmények megtorlása tárgyában.

Az összes kir. főügyészségeknek és a kir. ügyészségeknek.

A ugynevezett nemzeti ellentállás örve alatt mind sűrűbben olyan cselekmények jelenése merülnek fel, amelyek az államkormányzat törvényes menetének a büntetőörvény által tiltott módon való megakasztását célozzák.

Ilyen cselekmények egyebek közt a hivatali köteleességek teljesítésének közhivatalnokok részéről való megtagadása (Btkv. 480. és 481. §-a), a hatóság elleni erőszak különböző esetei (Btkv. 163—168. §-ai) és a fentebbi büncselekményeknek elkövetésére irányuló egyenes felhívás, történjék az akár egyesek részéről, akár az ugynevezett nemzeti ellentállás alkalmából keletkezett különböző elnevezésű bizottságok határozatai útján (Btkv. 171. és 472. §-ai).

De ilyen törvénytörő cselekmények azok is, melyek arra irányulnak, hogy a király őfelsége által kinevezett főispánok hivataluk elfoglalásában és a hivatali eskü letételében akadályoztassanak.

Ahoz, hogy a végrehajtó hatalom képviselője, a főispán, aki törvény szerint a törvényhatóság ellenőrzésével van megbízva, az esküt letegye, vagyis hogy joghatóságának gyakor-

lását megkezdje, törvényes és a felügyeletére bízott törvényhatóság magatartásától független joga van.

Ezen jognál fogva a főispán már a királyi kinevezés alapján mindazt igénybeveheti, ami joghatóságának megkezdése céljából a közgyűlés előkészítése, egybehívása és megtartása — nevezetesen az eskü letétele és az e tekintetben felmerülő akadályok elhárítása végett szükséges.

Az eskü letételének előkészítése és az eskü letétele pedig az 1886. évi XXI. törvény-cikk által elrendelt hivatali cselekmény, melynek erőszakkal vagy fenyegetéssel való akadályozása törvény szerint büntetendő.

A törvény tekintélyének megóvása elsőrendű állami feladat.

A minisztertanácsnak mai napon hozott határozata következtében szoros kötelességévé teszem tehát a vádhatóságoknak:

hogy a közéletnek itt szóban forgó cselekményekkel kapcsolatos mozzanatait a legéberebb figyelemmel kísérik és saját hatáskörükben a kezdeményező lépéseket haladéktalanul tegyék meg, hogy a büntető törvény sulya alá eső cselekmények törvényes megtorlás tárgyává tétessenek;

hogy a főispáni eskü letétele céljából tartandó törvényhatósági közgyűlésnek letelését a törvényes intézkedéseknek azonnali megtehetése végett figyelemmel kísérik;

és hogy általában véve az itt említett cselekmények a Btkv. 163., 165., 568., 170., 171. §-ai, a 172. §. 1. bekezdése, továbbá a 475., 480. és 481. § ok szempontjából mérlegeljenek.

Erőszakos büncselekmények elkövetése

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A fehérlegyezős kisasszony.

Irtja: Anatole France.

Tsuang-Tsen igen nagy műveltségű férfiú volt, aki annyira fejlesztette bölcsességét, hogy minden mulandó dologtól elfordult, és mivel jó kínai létére az örökkévaló dolgokban nem hitt, éppen csak az a tudat maradt meg benne lelkének vigasztalásául, hogy ő mentes a többi emberek bolondságaitól és gyengéitől, nem vadászik fölösleges gazdaságok, jelentéktelen kitüntetések után. Ebben a filozófiában kell, hogy legyen valami különös, mert Tsuang-Tsent halála után boldognak nevezték és irigylésre méltónak.

Nos, míg az ismeretlen hatalmak megengették neki, hogy a napfényes égbolt alatt zöld, mosolygó mezőkön vándoroljon, az volt a szokása Tsuang-Tsennek, hogy gondolatokba merülve, maga sem tudta, hogyan és miért, elköborolt a vidéken.

Egy reggelen, hogy éppen a Nam-Hoa hegy virágos lejtőjén kószált, egyszerre csak egy temetőben találta magát. Az ország szokása szerint apró, letaposott halmocskák alatt nyugodtak itt a megboldogultak. Amikor a számtalan, a láthatáron végig elhúzódó apró halmot látta, mély gondolkodásba esett a tudós az emberek sorsa fölött.

— Ez itten — szólt magában — a választ, amelyhez az élet minden ösvénye vezet. Aki egyszer elfoglalta helyét a temetőben, sohasem tér vissza a napfényre...

A föltámadásban — mint honfitársai — nem hitt Tsuang-Tsen. A halálban való egyenlőség különben, a szerint, amint vidám vagy szomorú hangulatban vannak az emberek, örömet vagy bánatot ébreszt bennük. Egy csomó piros és zöld bálvány mulattatja az elköltözöttet. Ellenben Tsuang-Tsen, aki a filozófusok büszke szektájához tartozott, nem kívánt vigasztalást a színes üveg bábuktól.

Amikor így gondolkodva jártatta tekintetét a temető fölött, egy fiatal asszonyt vett

észre, aki gyászruhában volt. Ertsd: hosszú, fehér szövetruhában.

Az egyik sírhalmon ült, és fáradságtalanul legyezte egy fehér legyezővel a még nedves kis dombot.

Tsuang-Tsen kíváncsi volt, hogy mit jelent ez a furcsa foglalkozás. Közelebb ment a fiatal asszonyhoz és illedelmesen szólt:

— Asszonyom, engedje kérdeznem, hogy ki az, aki ezalatt a sírhalom alatt nyugszik és vajjon miért legyezi oly buzgalommal a földet, amely a boldogultat fedi? En filozófus vagyok, és mindent meg szoktam okolni. Ime most olyasmi előtt állok, aminek nem tudom az okát.

A fiatal asszony csak tovább legyezte a földet. Pirulva hajtotta le fejét, és néhány szót mormogott, amelyet a tudós nem értett meg. Ismételte még néhányszor a kérdését, de hiába. A gyászoló asszonyka nem is ügyelt rá, úgy látszott, mintha egész lelke abba a kezébe szált volna, amelyben a legyezőt tartotta.

Tsuang-Tsen odább ment, kedvetlenül, ámbátor tudta, hogy minden csak hiúság, vele-

LEBOVITS és WEISZ angol divat férfiszabó cég

keztek, a mely raktár dús választékban a nagyérdemű közönség rendelkezésére áll. Előnyös ruhabérlet-táblázattal a cég szívesen szolgál, a legjobb kiszolgálásról pedig a cég eddigi jó hírneve is kezeskedik. — A m. t. vevőink és a t. közönség további pártfogását tisztelettel kéri

Lebovits és Weisz angol divat férfiszabó cég NAGYVÁRAD, Fő-utca, zárdá-épület. — Városi és vidéki telefon sz. 151.

esetén a kir. ügyészségek törvényes, hatáskörükben a B. P. 141. §. 5. pontja, vagy más alkalmazandó rendelkezése alapján a nyomban való letartóztatásnak a szorgalmazását is fontolóra vegyék.

Bizom benne, hogy az ügyési kar felismeri és átérzi azt a magasabb állami közérdeket, mely a megzavart állami jogrendnek a törvények alapján és a törvények szigorú végrehajtásával való helyreállításához fűződik és ügybuzgó, tapintatos és erélyes eljárásával lehetővé fogja tenni, hogy a büntetőtörvények sulya alá eső cselekmények lehető gyorsasággal az illetékes bíróság elé kerüljenek.

Budapesten, 1905. november hó 2-án.

Lányi s. k.
m. kir. igazságügyminiszter.

A baptista vallás recepciója.

A baptista vallás eddig nem tartozott a bevett vallástelekezetek közé.

Lukács György közoktatásügyi miniszter legközelebbi rendeletet fog kibocsátani, amelylyel a baptista vallást a rendes bevett vallástelekezetek közé iktatja.

A politikai válság.

Főispáni felmentések és kinevezések.

A hivatalos lap mai száma közli a már jelzett főispáni felmentéseket és az új főispáni kinevezéseket. Közli nevezetesen, hogy a király Péchy Zsigmondot, Abauj-Törnamegye és Kassa város főispánját, valamint Hollaky Arturt, Udvarvármegye főispánját saját kérelmükre felmentette állásaiktól. Kinevezte pedig Pongrácz Ferencet, Abauj-Tordamegye és Kassa város, Órgróf Pallavicini Alfrédet Zemplénmegye és Ugron Jánost Udvarhelymegye főispánjává. A két felmentett főispán közül Péchy Zsigmondnak a király a Lipót-rend lovagkeresztjét adományozta, míg Hollaky Arturnak elismerését fejezte ki.

A választási eljárás.

A lapok a kormányprogram publikálása után kivétel nélkül annak a gyanunak adtak kifejezést, hogy az értelmi cenzushoz kötött általános választói jog alkalmat fog adni a

kormánynak arra, hogy a választói lajstromok összeállítására befolyást gyakoroljon, mert az összeíró bizottságok egyszerűen azt veszik fel, aki nekik tetszik. Mint értesülünk, a kormány gondoskodni akar, hogy ejterelje magáról a gyanút. A december 19-én beterjesztendő javaslat szerint a választó irni-olvasni tudását maga a *szavatszedő-bizottság* fogja ellenőrizni, amennyiben a pártok bizalmi emberei előtt a választókat *írasi és olvasási vizsgálatnak* vetik alá. Mivel pedig a szavazás titkos, már a szavazócédulák leadása is kritériuma annak, vajjon a választó tud-e irni és olvasni.

Botrányos főispáni installáció.

Ma volt az új főispánnak, *Teleky László* grófnak installációja. Óriási botrányval végződött.

Mikor az elnöklő *Dózsa* alispán felszólította *Matskássy* ellenzéki pártvezért, hogy küldöttséggel menjen az új főispánért, ez határozottan visszautasította.

Nagy zajban az alispán intésére megnyitott a szomszéd terem ajtaja és megjelent az új főispán.

Teleky fölment az emelvényre egy papirlappal kezében, mire még nagyobb zaj lett s a karzat *záptojásból* valóságos zápori zúditott feléje, a bizottsági tagok pedig székekkel és tintatartókkal ostromolták a papirlapról olvasó főispánt, kit több záptojás el is talált és végül a megyei tisztviselők közrefogták, úgy menekült a tereméből és lakására hajlatott.

Ezalatt a megyeház előtt egy szakasz csendőr helyezkedett el feltűzőtt szuronyokkal, kiket az ülésen jelen volt kir. ügyész hívott oda. Állítólag az ügyész *Teleky* megtámadása miatt megindítja az eljárást.

A katolikus legényegylet téli programja.

A munkások sorsa foglalkoztatja mindenfelé az emberiség művelt osztályait.

Élelmes vállalkozók igyekeznek egyfelől a munkásokat saját önző céljaikra felhasználni. Beléjük diktálnak részben ki nem forrott, részben hazugságokká kiforrott elméleteket,

csak azért, hogy az úgy félrevezetett munkásokat az örökös izgatással távol tartsák a komoly, becsületes munkálkodástól, vallásferkölcös élettől, ellenben nekik adakozzanak s adózzanak minél bőségesebben. Ezek tartanak előadást Haeckelről, Darwinról, Nitschéről, a mottó pedig: fizess. S a munkások keserves keresményéből ingyenélők uraskodnak.

Másik irány komolyan veszi feladatát. A kor kérdéseiről világosan és ami fő: a valóságnak megfelelően tart népszerű előadásokat. Nincs semmi mellékes célja, csak az, hogy a munkásoknak valódi felvilágosítását szolgálja. Ez a cél hozta létre a *Nagyvárad* katolikus legényegylet téli programját.

Városunk egyházi és világi katolikus társadalmi fogott össze a munkások nevelése végett. Nem kérnek segítyt senkitől, nem vették a reklám nagydobját. Komolyan, nemes ambícióval fogtak a munkához s komolyan, nemes ambícióval fogják azt sikerre is vinni.

Az előadások ugyan első sorban a legényegyleti tagoknak szólanak, de az egylet szívesen látja az illető estéken a keresztény mestereket s hozzátartozóikat is.

Az egész tételre összeállított impozáns műsor a következő:

Az előadások időrendi beosztása.

November 5. Vasárnap. Házi estély külön programmal.

November 7. A váltójozról, előadó *Popity* János.

November 12. Vasárnap. A munkaadó és alkalmazottak közti viszony. Előadó: *Lobermayer* Gyula.

November 14. Természettani földrajzi előadást tart *Várady* István.

November 19. Vasárnap. A sztrájkáról, előadó *Krüger* Aladár.

November 21. A magyar nemzet történetéből előad *Horváth* István.

November 26. Vasárnap. Előadó dr *Hető* Valér.

November 28. Arányszámítások előadója *Biczó* János.

December 3. Vasárnap. Előadó dr *Szolnok* Jenő. Az ipartörvényről.

December 5. Terület számítások előadója *Biczó* János.

December 10. Vasárnap. A keresztény szocializmusról. Dr *Helvey* Lajos.

December 12. Ürmérték számítások előadója *Biczó* János.

született az, hogy különösen az asszonyi cselekvések indító okát keresse. Ezeknek az alárendelt teremteteknek a fajtája, ha nem is jóakaró, de élénk érdeklődést keltett benne.

Lassan kószált tovább, de nem a nélkül, hogy vissza ne nézegetett volna a fehér legyező felé, amely úgy lengett, ingott a levőben, mint valami nagy lepke a szárnya.

Egyszerre hirtelen elébe termett egy öreg anyóka, akit eddig még nem vett észre, és intett neki, hogy kövesse.

Egy magasabb sirhalom mögé vezette, és szólt:

— Hallottam, amikor ön az urnómhöz kérdést intézett és választ nem kapott. Én szívesen kielégítem az ön kíváncsiságát, először azért, mert remélem, hogy ad érte nekem valamit, amin a papoktól varázspapirt vehetek, ami az életem meghosszabbítja.

Tsuang-Tsen egy pénzdarabot vett ki erszényéből és az anyóka elkezdte:

— Az a fiatal asszony, akit ott a sirnál látott, Madame Lu, özvegye Taonak, a tudósnak, aki most két hete halt meg hosszas betegség után. Az a sir, az ő sirja. Az asszony gyöngéden szerette férjét, az viszont. Még az utolsó percében is, amikor már haldoklott, Tao ur előtt lehetetlennek tünt fel, hogy elhagyja fele-

ségét, életének virágában, szépségének legdiadalmasabb korszakában. — De jó ő és szelid és végre is engedett a halálnak.

Madame Lu, aki az egész betegség alatt el sem mozdult férje ágyától, könnyekben tört ki és minden istenekre esküdözött, hogy nem éli őt túl; valamint az életbe megosztotta fekvőhelyét, úgy a koporsóban is mellette fog nyugodni.

Dé Tao ur mondta:

— Kedvesem, erre ne esküdjél.

— Nos, — folytatta Madame Lu, — ha már tovább kell élnem és a szellemek arra kárhóztatnak, hogy még akkor is lássam a napfényt, amikor a te szemed már nem látja, úgy tudd meg legalább, hogy sohasem leszek a más felesége és csak egy férjem volt, mint ahogy egy lelkem van.

És Tao ur mondta:

— Kedvesem, erre se esküdjél.

— Oh, Tao, — zokogott az asszonyka, — legalább engedd, hogy megesküdjem, hogy őt esztendeig várok, mielőtt újból férhez megyek!

— Erre se esküdjél, — szólt Tao, — csak arra, esküdjél, hogy annyi ideig tartod meg emlékemet, míg a föld megszárad a síromon.

Madame Lu ünnepélyesen megesküdött erre.

Tao ur pedig mindörökre lehunyta szemét. Le sem lehet irni az asszonyka kétségbeesését. Majdnem sebeket égettek a szemén forró könyvei. Éles körmei fölkarolták porcellán orczáit. De minden elmulik és ennek a fájdalomnak vad hullámai is elültek. Három nappal Tao ur halála után emberibb lett Madame Lu gyásza. Hallotta, hogy férje egy tanítványa részvétét akarja előtte kifejezni. Egészen helyesen úgy gondolkozott, hogy ezt nem szabad visszautasítania és sóhajta fogadta őt. Az ifju csinos volt és előkelő, keveset beszélt Tao urról, ellenben végtelen sokat az asszonykáról. Elmondta, hogy bájos, ingerlő, szép, és hogy érzi, hogy szerelmes belé. Madame Lu hagyta, hogy ő ezt mondja. Az ifju megígérte, hogy ismét eljő. És azóta Madame Lu nap-nap után itt ül a férje sirján és legyezi a nedves földet, hogy hamarabb száradjon meg.

Ezzel véget ért az anyóka elbeszélése és a bölcs Tsuang-Tsen gondolta:

— Az ifjuság rövid. A szenvedély szárnyakat kölcsönöz a fiatal asszonyoknak és férfiaknak. Mindent összevéve, ez a Madame Lu igen tiszteletreméltó személy, aki nem akarja megszegni az esküjét.

December 17. Vasárnap. A keresztény szocializmusról. Dr. Helvey Lajos

December 19. Polgári ügyiratokról előad Mikes Ödön.

Január 7. Vasárnap. Házi estély külön programmal.

Január 9. Hegy és vízrajz előadója Várady István.

Január 14. Vasárnap. Hitvédelmi előadás, tartja dr. Lestyán Endre.

Január 16. Felsőjogok és országhelytartás. Előadja Szentkereszty Tivadar.

Január 21. Vasárnap. Hitvédelmi előadás, tartja dr. Lestyán Endre.

Január 23. Irodalom történeti előadás, tartja Horváth István.

Január 28. Vasárnap. Az önálló vámterület s a magyar ipar. Előadó dr. Krüger Aladár.

Január 30. A csillagászat köréből előad Várady István.

Február 4. Vasárnap. Házi estély külön programmal.

Február 6. Egészségtani előadás, tartja Szentkereszty Tivadar.

Február 11. Vasárnap. Az ipar gyakorlásának joga a multban és jelenben. Előadója Vidossits Gyula.

Február 13. A magyar közigazgatás, előadója Szentkereszty Tivadar.

Február 18. Vasárnap. Az általános választói jog. Előadó dr. Krüger Aladár.

Február 24. Művelődés történeti előadás, tartja Horváth István.

Márczius 4. Vasárnap. Böjti előadás, tartja dr. Vucskics Gyula.

Márczius 6. Polgári ügyiratokról előad Mikes Ödön.

Márczius 11. Vasárnap. Böjti előadás, tartja Halász Gyula.

Márczius 14. Kik szabadították fel a népet? Előadja dr. Krüger Aladár.

Márczius 18. Vasárnap. Böjti előadás, tartja dr. Némethy Gyula.

Márczius 20. A kereskedelmi jog köréből előad Popity János.

Márczius 25. Vasárnap. Böjti előadás tartja dr. Linderberger János.

Márczius 27. Természettani előadás, tartja Várady István.

Április 1. Vasárnap. Böjti előadás, tartja dr. Knecht János.

Április 10. Keresztény bűnbánat és bűnbocsánat, előadja Mellau István.

Április 22. Vasárnap. Előképzületi oktatás a szent gyónásra, tartja Mellau István.

Április 29. Vasárnap. Előképzületi oktatás a szent áldozásra, tartja Mellau István.

Május 6. Vasárnap. Az egyesület védőszenyének, szent József pártfogásának ünnepe, melyen az Egylet tagjai reggel 6 órakor testületileg a Szent-László templomba vonulnak s a szent gyónás és szent áldozás szentségéhez járulnak. Ezután reggel lesz az Egylet helyiségeiben. — Este 8 órakor házi estély külön programmal.

Jegyzet. Mindezen előadásokra s minden egyéb összehívásra és próbára kötelesek az Egylet összes rendes és rendkívüli tagjai megjelenni az alapszabályok 44. §. értelmében. Részt vehetnek minden előadáson pártolótagok és érdeklődők is.

Az előadások vasárnap délután 5 órakor, kedden pedig este egyegyed 9 órakor kezdődnek az Egylet helyiségeiben.

Az orosz forradalom.

Az orosz események még mindig nagyon kuszáltak. Katonák, diákok, polgárok egymás vérebe gázolnak s az ember igazán nem tudja így messziről kivenni a tömegmészárlások okát. Kevés az öröm, sok a gyász. Éppen most, amikor — ha akármilyen, de legalább is valamilyen, türethető alkotmányt adott népének a fehér csár, a béke uralkodója, akinek annyi baja van a háborúval és öldökléssel.

Ugy látszik, lelketlen apró zsarnokok igazgatják az alsóbb rétegeket, hogy a zavarásokkal félrevezessék és szigorú elhatározásra bírják a czárt. Ez Trepov munkája Wittével szemben.

Másrészt azok az elemek is hibásak, akiknek mindenáron zavaros kell, hogy tombolhassanak és halászhassanak. Ezek a körök provokáltak utcabarcozt Bécsben is, ahol ugyancsak semmi ok sem volt rá. A turbulens tömeg, amely itt egészen más szempontból ítélendő meg, mint Oroszországban, kemény leczkében részesült.

Távirati értesüléseink a következők:

Lodz, nov. 3. Az összes sütőmunkások szolidaritást vállaltak a vasuti alkalmazottakkal és ma sztrájkba léptek. A sütőmunkások addig nem veszik fel a munkát, amíg a vasuti munkások sztrájkja véget nem ér. Néhány gyárban ma reggel dolgoztak; néhány óra múlva azonban a munkát az utcai zavargások alkalmával elesett személyek temetése miatt beszüntették.

Pétervár, nov. 3. Az a hír, hogy Finnország köztársasággá alakult át, itt hatalmas benyomást tett. A köztársasági párt ma a munkások támogatására több, mint 100.000 rubelt gyűjtött. Holnapra várják a sajtótörvényt, melyet Witte parancsára egy bizottság dolgozott ki. A cenzurát az összes napilapokra nézve, tekintet nélkül arra, hogy milyen nyelven jelennek meg, megszüntették. A német lapok tegnap először cenzura nélkül jelentek meg.

Koppenhága, nov. 3. A Ritzau-ügynökség jelenti Haparandából: Az orosz katonák Uleaborgban ellentállás nélkül leteszik a legyvert. A orosz czégréket átfestik. Torneában a rend fenntartására 150 önkéntes jelentkezett. Tornea, Kémi és Uleaborg finn nemzeti zászlókkal vannak földiszítve. Este az összes finnországi városok ki voltak világítva.

A bécsi munkástüntetések.

Budapest, nov. 3. (Saját tud. távirata.) Bécsből jelentik, hogy a tegnapi munkástüntetésnek 60 áldozata lett, akik többé-kevésbé veszedelmesen sebesültek meg.

Legrosszabban járt közöttük egy Schwartz Lipót nevű zsidó technikus, aki a szemén sérült meg. A technikust kórházba vitték, ahol szemét megoperálták. Testvérét néhány nappal ezelőtt Varsóban tüntetés alkalmával agyonlőtték.

A király ma hosszabb kihallgatáson fogadta Gautsch miniszterelnököt, akitől kimerítő jelentést követelt a tegnapi eseményekről; utána miniszteri tanács volt, amelyen szintén a tüntetéssel foglalkoztak. A munkások bizottsága ma az általános sztrájk kérdésével foglalkozott. Az alsó-ausztriai tartománygyűlése is szóba került a tüntetés.

A keresztény szocialisták azt mondták, hogy a munkások okai mindennek. Kiemelt helytartó kijelentette, hogy a munkások viselkedésükkel okozták a veszedelmet. Tegnap este, mikor a tüntetés javában folyt, a Mariahilpestrassen egy udvari kocsit haladt el. A munkások megtámadták a kocsit, eltörték a lámpáját és kerekeit. Ekkor rendőrök vágattak oda s elűzték a tüntetőket. A kocsiban Lichtenstein Rudolf herceg ült.

A czár kegyelme.

A Petite Parisiennek jelentik Pétervárról: Ma a czár születés-napjának évtordulóján fog

megjelenni az általános amnesztia. Egy magas rangú hivatalnok ezt mondta: A czár környezetében a haladást s a liberálizmust legjobban bizonyítja Pobjedonoscev elbocsátása. Igaz, hogy Trepov még kormányon van, de ennek oka, hogy Witte nem akarja magát népszerűtlenné tenni s Trepovra bizza a rend helyreállítását.

Az alkotmány kihirdetése.

Moszkvában az alkotmány kihirdetése valószínű örömmámort keltett. Ezerek vesznek részt a felvonulásban és sok asszony is velük megy, bár a hideg dermesztő és a sár feneketlen. A kávéházak zsufolva, a polgárok ölelkeznek, mintha az ébredező szabadság láttára feltámadt volna bennük az együvértartozás érzete. Tisztek és diákok ölelkeznek. Uton-utfélen éltetik a munkásokat, akik hősiességükkel megtörték a bürokráciát. A rendőrség előtt viharosan éltetik a szabadságot. A vendéglőkben a zenekarok az orosz himnuszt s a marseillaist játszik, majd a diákok tiszteletére a »Gaudeamus igitur«-t. A belépő vendégeket pezsgővel fogadják.

A vasutak.

Lemberg, nov. 3. Az északi vasut vonalain tegnap még Granica orosz határvárosig közlekedtek, de egy vonatvezető a forradalmi bizottságtól azt az értesítést kapta, hogy a forgalom fenntartása esetén felrobbantják a vonatot. Ezért a vonatok csak Csakováig közlekednek.

Pétervár, nov. 3. A reakcionáriusok minden erejüket megtesztik, hogy Wittének a kormányzást lehetetlenné tegyék és megbuktassák. Bizonyos, hogy sok helyen a monarchisták idézték elő a vérengzést, hogy megmutassák a czárnak, hogy a manifesztum dacára sem szűnt meg a forradalom. A kormány mit sem tesz a manifesztum terjesztésére. Minthogy az ujságok sehol sem jelennek meg, csak Moszkvában hozták az ujságok a manifesztumot. Az általános sztrájkot ma délelőtt megszüntették. Mindenütt rend és nyugalom van. Finnországban a köztársaságot proklamálták.

A sajtószabadság.

Pétervárott ma fogják közzétenni a sajtószabadságról szóló czári rendeletet Witte néhány ujságíró előtt felolvasta és arra kérte, hogy tudassák megjegyzéseiket.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

November 11. Vay Péter gróf előadása a főgimnáziumban este 6 órakor.

November 12. A jogakadémia ifjúságának matinéja d. e. 11 órakor a főgimnázium dísztermében.

Napról-napra.

Apostolutódok.

Az ujonnan kinevezett főpásztorok, élükön a kalocsai érsekkel, ma teszik le az esküt a király kezébe. A sok rosszakaratu zagyva hirnek ez a legalaposabb czáfolata. Hét új főispánt és öt új püspököt kapott tehát egy hét leforgása alatt a keresztény Magyarország. Merész párhuzam, az igaz. No de nem baj. Annál jobban kitűnik az ellentét. Contraria, iuxta se posita, magis elucescunt. A hét főkommisszárus elkedvetlenítette, fölboszantotta, másrészt talán derűtségre hangolta az orszá-

got. Mert hiszen *operettalakításokon* legrosszabb kedvében, legválságosabb körülmények közt is kénytelen-kelletlen elmosolyodik, fölnevet az ember. Mennyire más szemüvegen nézi a keresztény közvélemény az új püspökök kinevezését. Ez ám a *különbségek egész világa!*

Hatalmas utmutató a katolikus renesszánsz előhaladásában az öt főpásztor neve s távol minden frazeologiai elongációtól, higgadt megfontolással, komoly számítással el tudjuk, el merjük mondani, hogy a restaurálás alatt álló regnum Marianum erkölcsi és materiális jólétére: maga az új főpásztorok egyénisége a metropolitai és a püspöki székben — évek hosszú sorának vesződséges munkájával, fáradozásával és eredményeivel *fölr.* Érdemes ezen egy kevésbé gondolkodni.

Az új főispánokat el akarja tiltani az eskütől a főlháborodott nemzet. A püspökök esküvésének napján viszont büszke öröm járja át szívünket. Bármilyen szegények, bármennyire megterheltek és fáradozók legyünk is, oly mély és főséges pillanatok ezek, amelyekben csak egy gondolat uralkodhatik lelkünkön. Az, hogy magyar katolikusok vagyunk s ezen a kitüntető jogcímén egyformán részesei lehetünk az örömeink valamennyien.

Városy Gyula, Mayer Béla, Prohászka Ottokár, Zichy Gyula gróf nevét, egyéniségét, arcját, ha másként nem, a katolikus nagygyűlések, római zárandokutak, vagy a keresztény *néplapok és naptárak* révén minden ujságolvasó keresztény kisember is ismeri manap nálunk mindenütt, ahol a nép kellő értelmi szinten mozog. Majd meg fogja most ismerni Balás Lajosét is.

Ó, kis kunyhók szent küszöbje, elhagyott szegény szobája. Nagy örömet visznek nektek fúrge ujságaitok. Kérges tenyerű, puha, becsületes szívű parasztok, akik épültetek Városy püspök tartalmas gyöngéd fölszólalásain, a hitélet kérdéseiről a nagygyűléseken és akik nem értették meg mindenben Mayer Bélát, de szerették és ünnepelték, ti, akik tapsoltatok és csodáltatok Prohászka Ottokár beszédeit, amelyeket nyomon követni képtelenek voltatok — hittetek, álmotátok volna-e ezt! *Ti ködmönök,* amelyekről annyiszor beszélt, te *ütött-kopott* nép, akiről annyit irt, szónokolt s akiért annyit tett és tettek az új püspökök, ez a te győzelmed is. A tied, a miénk, a palotáké és kunyhóké, tanulatlanoké és lateinereké, az egész keresztény Magyarországé. (h.)

* **A főjegyző a fővárosban.** Bordé Ferencz Nagyvárad város főj-gyzője ma a fővárosba utazik, hogy a felveendő kölcsön ügyében eljárjon s a minisztériumokban levő városi ügyek elintézését megsürgesse. Utazása azonban nincsen összefüggésben azzal a mesével, amit Bordé Ferencz főispánságáról szólnak eresztettek.

* **Az egykori Kondé-ut.** Most, hogy a Fő-utczáról a Schlauch-park és a nagy kőfalak között elhúzódó ut kocsijárájának burkolása vége felé jár, fel hívjuk a fő-érnök ur és a városi körök becses figyelmét arra a körülményre, hogy valamikor ezt a kocsiutat *Kondé-utnak* nevezték, amennyiben *Kondé* Miklós várad püspök csináltatta az első utat a városból a székesegyházhoz, hidakkal és lámpákkal látva el azt. Csak a történelmi emlékezés kedvéért is érdemes volna tehát fölemlíteni ezt az elnevezést, de a világosság kedvéért is, mert sokkal jobban tájékozna ez az elnevezés, mint a *Schlauch-tér*, elnevezés, melyhez az Ujsor

és a Muzeum-utca folytatása is hozzátartozik a Schlauch parkot nem is említve. Ha most valakiről azt mondom, hogy a Schlauch-téren lakik, kereshetem e három utvonal valamelyikén. A fölemlített Kondé-ut, Ujsor, Muzeum-utca elnevezés ellenben egyszerre megmondja, hogy melyik helyről van szó. Egyébiránt hadd álljon itt a Kondé-ut keletkezésére vonatkozó következő idézet: »Has inter functiones, ut populo Varadinensi Ecclesian Cathedralem, e civitate commodior aditus aperiretur, suis potissimum sumptibus cum sempiterna tanti beneficii memoria, et benedictione viam pontibus, lampadibusque necessariis instructam sterni procuravit.« Lásd: Compendiaria descriptio fundationis et vicissitudinum Episcopatus et Capituli M. Varadinensis. Jos. Al. Kereszturi: Magnovaradini. 1805. II. kötet. 205 lap. Kondé Miklós különben 1800—1802-ig ült Nagyvárad püspöki székén. Most az ut kikövezése alkalmából időszerű lenne a réginev helyreállítása.

* **Hatszázézer korona utczarendezésre.** A Fő-utca, Bémer-tér és Szent János-utca burkolása és rendezése ügyében a városi főmérnök tegnap terjesztette be a tanácshoz a részletes költségvetés összeállítását, feltüntetve azon összeget is, amely a járda-költségekből hozzájárulás címén a városnak visszatérül. Erre a munkákra a törvényhatóság tudvalevőleg 600,000 koronát szavazott meg. A nevezett utczák csatornázása, burkolása, fásítása, szóval teljes rendezése 629,950 kor. 29 fillérbe kerül s erre, a megszavazott 600,000 korona kölcsönrel együtt 632,245 kor. 80 fillér fedezet van. Visszatérül ugyanis a városnak a háztulajdonosoktól a járdaköltségek hozzájárulása címén 27200 korona, a felszedett ócska köveknek más utczákon való felhasználása folytán 5007 kor. 60 fillér.

* **Tiszti főszemle.** A közös hadseregbeli és honvéd tartalékos tisztek főszemléje ma, szombaton délelőtt lesz. A közös hadseregbeli tartalékos tiszteknek a várban kell jelentkezni, a honvédeknek pedig a fő-utczai Markovics-léle házban.

* **Sár a kövezeten.** A főmérnök ur eléggé nem dicsérhető buzgólkodásából a nyáron négysegletes kövekkel rakták ki azt a gyalogjártót, amely a Fő-utczáról a honvédraktár és a kertek, valamint a villasor mentén a Káptalansorra vezet egészen a káptalani épületekig. Ugyanakkor a közörműre elkészült gyalogjártót jó arasznyi sárga homokkal fedték be, hogy a homok a régi kövek egyenetlen részei közé hatolva, a kövek fekvését minél szilárdabbá tegye. Minthogy azonban most már elég homok hatolt és verődött belé a résekbe, kérjük tisztelettel a főmérnök urat, hogy a homokrétét, mely esős időben nagy sarat csinál a járdán, távolítsa el, hogy örömrünk a gyalogjáró felett zavartalan, a gyalogjáró pedig sártalan legyen. Egyben felhívjuk a főmérnök ur becses figyelmét arra is, hogy a Muzeum-kertnél a járda egyes kövei elváltak a többiek közül, s beestek az alacsonyabb színvonalu muzeum-kerti telekre.

* **Katonai kinevezések.** Folytatólagosan közöljük még a következő a nagyvárad helyőrséget érdeklő katonai kinevezéseket: a 37. gyalogezrednél: I. oszt. százados lett *Bien* Sámuel II. oszt. százados a 61. sz. gyalogezredtől áthelyezve. Főhadnagygyá kineveztetett *lanzenaueri Hähling* Oszkár hadnagy; a 19. hadosztály tűzvezrednél: I. oszt. százados lett *Langer* Rezső II. oszt. százados; az *orvosi tisztkarban*: I. oszt. főtörzsorvossá kineveztetett dr *Kösmely* Ferencz nagyvárad helyőrségi orvostnök II. oszt. főtörzsorvos a sarajevói 25. számú helyőrségi kórház parancsnokává való kinevezés mellett.

* **A Fő-utca aszfaltburkolata.** A Fő-utca aszfaltján mutatkozó hiányok ügyében a magyar aszfaltársaság intézkedett annak kiderítése végett, hogy mi okozta az aszfalt hibáit. Tényleg beigazolást nyert, hogy a keveréshez felhasznált hegyi homok volt rossz s ez egyáltalán nem alkalmas az aszfaltozáshoz. A vegyvizsgálatnál kitűnt, hogy a hegyi homok 7 százalék agyagot és 5 százalék vasoxidot tartalmaz, tehát vízben oldható. Különben azokon a helyeken, ahol már más homokkal vegyítve a bitument, végezték a munkálatokat, mint pl. a vasutnál és a Szent László-téren, az aszfaltozás kifogástalan. Tehát a rendszer teljesen jó, csak a felhasznált anyagban volt a hiba, amelynek kiválasztása nem tartozik a városi főmérnök hatáskörébe, hanem tisztán a vállalkozó dolga. E tekintetben tehát nem érheti semmi gáncs a város főmérnökét, annál inkább, mert amikor október 26-án este tanulmányutjából hazaérkezett, 24 órán belül már megtette kifogását a munkálatok ellen. A részvénytársaság csak másnap, október 28-án adta be a városhoz előterjesztését. A dolgok ilyen fejlődése mellett nincs ok az aggodalomra, mert a vállalkozók a saját érdekükben és jó hírnevük megóvása szempontjából teljesen kifogástalan munkát adnak a városnak. Ha nem így lenne, egyszerűen nem veszi át a város a munkálatokat.

* **126 kiló szüzdohány.** Tegnap reggel id. Kiss Gábor keszi lakos elindult egy dohánnyal, természetes szüzdohánnyal, megakart kocsival Várad felé. A vámon minden akadály nélkül keresztül jutott és már boldogan gondolt a murira, amit a dohányért kapandó pénzből fog csapni. Azonban, ugylátszik a jámbor vidéki figyelmét elkerülte a mi szemfüles rendőrségünk. Talán nem akarta a fő-utczai kitűnt aszfaltot koptatni, mert lekerült az Uri-utczára és ott igyekezett biztosan nem a pénzügyigazgatósághoz. Amint a jó atyafi példázgatóva hajtott az Uri-utczán, megpillantotta *Becsei* rendőrőrmestert és az őrmester is szemügyre vette a két jó ló által vontatott kocsit és mivel Kiss uram az egyenruhától megjed és a lovak közé vágott, ideges szempillantásokat vetve a csillogó kardra, *Becsei* őrmesternek feltűnt az ember izgatottsága és megakarta állítani a kocsit, azonban az gyorsan tovább gördült, mire a derék őrmester utána eredt a vágató kocsinak és azt sikerült is elfogni és a rendőrségre kisérni. Kiss a kihallgatás során több társát nevezte meg, ennek alapján a rendőrség nyomozást indított. A lefoglalt dohány *kétszázhuszonhat* kilogram, melyet a pénzügyőrségnek adtak át, a kocsit és lovakat a rendőrség visszatartotta a csempészszel együtt, ki most busan gondol a finom szüzdohányra és sajnálja a derék, kitaró vevőket, kik most kénytelenek azt a kiállhatatlan trafikot szivni *Becsei* őrmester árgus szemei miatt.

* **Pótsorozás.** Holnap, november hó 5-én pótsorozás lesz, ha kerül erre hadköteles. Ugyanis ez alkalommal az ex-lex miatt magyarországi hadkötelest nem sorozhatnak, hanem csak ausztriai illetőségűt.

* **Sikkasztó szakegyleti pénztáros.** *Bernáth* Márton az ács munkások országos szövetségének helyi szakcsoportbeli elnöke feljelentést tett tegnap *Pintér* József ácssegéd ellen, aki az egylet pénztárnoka volt. *Pintér* ugyanis pénztárnoki minőségében szeptember és október hónapokban beszédett egy csomó tagdíjat a tagoktól és a begyűlt összeget torka állandó öntözésének költségeire fordította, aminek következtetésekképp állandóan részeg volt. Folytonos részegsége gyanut keltett az egylet vezetőségében és *Bernáth* elnök október hó 15-én elment *Pintér*nek *Fecske-utczai* lakására,

hogy megrovancsolja. Pintér azonban ekkor is olyan részeg volt, hogy egyáltalán nem lehetett vele beszélni. Másnapra azonban kijózanodott és nyomtalanul el is tűnt Nagyváradról. Az azóta megejtett pénztári vizsgálatból kiderült, hogy a jeles pénztáros 212 korona 65 fillér egyleti pénzt kezelte el. Elfogatása iránt intézkedett a rendőrség.

* **Tahy-tréfa.** Egyik fővárosi lap a következő borsos tréfát közli Tahy Istvánról, a pest-megyei új főispánról:

— Gimnáziumba járt a Tahy István fia. Tahy egyszer tudakozódott az igazgatóságnál, hogy miképpen halad a fia.

— Hát valahogy menne — felelte a tanár — csak a görögöt nem szereti.

— Ejnye, ejnye — kontomplált erre Tahy István — adta lelke, tavaly meg a sárgát nem szeretle.

* **Betörők a dobresti postán.** Pénteken, e hó 3-án hajnali fél háromkor ismeretlen tettesek betörést kíséreltek meg a dobresti posta- és táviróhivatal épületében. A csüörtörkéről péntekre virradó éjszakán, amely tudvalevőleg esős volt és koromsötét, tehát elősegítette a bűnös vállalkozást, a megjelölt órában az épület vastag pléhburkolattal fedett külső fájtaját a gonosztevők kifeszítették majd a belső üvegajtón kezdtek operálni. Sárral benyomták az egyik üvegtáblát, hogy így a bentlevő kulcshoz férhessenek s az ajtót kinyithassák. Bármilyen óvatosan jártak is el, eközben mégis zajt csaptak, úgy hogy Kovács János postamester és felesége föl is ébredtek. A postamester puskát vett magához, hogy a betörőkkel elbánják. Ezek azonban rögtön szétfutottak. A postamester kiment utánuk az udvarra, hova időközben fölkészülődött eselédje, Kádár Juliska is követte lámpával. Kovács postamester két lövést tett, de eredménytelenül. A lövések zajára előjöttek az éjjeli őrök. Egyikük mindjárt a csendőrshöz ment, ahol azonban félreértették és nem jöttek el a postára. A betörők ezalatt, élve az alkalmalatt eltűntek. A csendőrök csak reggel félkilencz órakor indították meg a nyomozást, a mely ilyen körülmények közt persze, kevés reménnyel biztat eddigelé. Érdekes, hogy a környéken lévő kutyákat, mint az reggel konstatálható volt, a betörő kompánia kábitó szerekkel megelőzőleg ártalmatlanokká tette. Miután a postahivatal a hegyi falutól távol, a vasutállomás s az ezzel kapcsolatos fa-telep szomszédságában van, valószínű, hogy a menekülés után a fölhalmozott hasábfában húzódtak meg a tettesek. A posta előtt friss lábnyomot találtak, amely mezitlábás embertől származik. A nyomozást tovább tolytatják.

* **A baka, a huszár és a csendőr.** Szatmárról jelentik: A város egyik utcáján tegnap véres botrány történt. Délután Ruszt János ötödik gyalogezredbeli káplár felelősségre vont egy méntelepi közhuszárt, mert nem tisztelgett. A két katona szóváltásba keveredett és már-már hajba kaptak, amikor Zelenka Imre csendőrkaplár közbelépett. A közhuszártól elvette a kardját és a bakakaplárt is felszólította oldalfegyvere átadására, de a baka nem engedelmeskedett. A csendőrkaplár és a bakakaplár között ennek következtében verekezés támadt, miközben a csendőr a bakának jobb kezét teljesen levágta. A bakát eszméletlenül a kórházba szállították, a csendőrt és a huszárt pedig egy tiszt a parancsnokságra vitte.

* **Sára leányzó viselt dolga.** Schwartz Simon kereskedő tegnapelőtt felfogadott egy cselédet, természetesen könyv nélkül. A Sára névre hallgató leányzó tegnap délelőtt 9 óráig rendkívüli körültekintéssel látta el teendőit, 9

óra után azonban óvatosan meglépett. Nem mulasztotta el azonban azt sem, hogy gazdájának egy zöld bőrtáskáját magával vigye, amely táskában 20 korona pénz és 2 drb. 40 korona értékű arany jeggyűrű volt. A gyors lejárata szolgáló után nyomoz a rendőrség.

* **Áprilisi időjárás.** Már belejutottunk novemberbe, de az időjárás kereke úgy látszik megbomlott. Szesélyes, mint a szép asszony. Egyik napon csorog a nyakunk közzé a hideg őszi eső, majd hóhelyek keringenek a levegőben s szaporítják a pocsolják vizét. A másik napon mosolygós tavaszi verőfény árad szét s szinte lekivánczik az emberről a felső kabát. Tegnap pedig valóságos áprilisi idő volt. Reggel jókor villámolt s menydörgött s utána szépen kiderült és meleg napsugárban sütkezettünk. Délután 2 óra felé óriási sötét felhők gomolyogtak s erős villámlás és menydörgés között valóságos nyári zápor kerekedett pár percze. Mint értesülünk, Szalárd környékén tegnap jégeső volt, s a villám lesújtott egy fába. Természetesen nem maradtak el azok a jóslások sem, amelyek az ilyen természeti tünetmények nyomán gombamódra keletkeznek. Az egyik hosszú őszt, a másik nagy telet jövendölt; sőt olyanok is akadtak, akik kolerát, nagy éhséget és háborút jósoltak a rendkívüli időjárásból.

* **Hütlén kereskedősegéd.** Heller Bernát edénykereskedő feljelentette tegnap Klein Dániel nevű segédjét a rendőrségnél, hogy ez e hó elsején több vevőtől 34 korona 92 fillért behajtott és főnöke azóta sem látta. A behajtott összeggel megugrott. A rendőrség nyomozza.

* **Találtak** egy libát, melyet gazdája átvehet a rendőrség kihágási ügyosztályában, ugyszintén találtak egy kis kézi bőrdöngőt, melyet tartalmával együtt átvehet a tulajdonosa Mendelényi Béla fogalmazónál a rendőrségen.

* **Időjelzés.** A magyar királyi központi meteorológiai intézet időjelzése november 4-ére: enyhe, elvélve csapadék

* **A Lloyd kávéházban** ma este Dula Miklós első rendű cigány-zene-kar hangversenye. Ujjonnan felszerelt *Tekeasztalok*, *hideg buffet*, kitűnő italok, figyelmes kiszolgálás. Szíves pártfogást kér tisztelettel: *Kurtág Dezső* kávé.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Szombat: Kati néni (C.)

Kata néni harmadszor. A záruló hét kedves ujdonsága. »Kata néni« meg ma a C. bérlők estélyeül harmadszor. Az a bájos közvetlenség és természetesség, mely az egész darabon keresztülvonul, megragadta a közönség figyelmét és az a körülmény, hogy a komoly drámai irányzat hívei egy rendkívüli érdekes darabhoz jutottak. Nagyváradon is kifejezésre jutott a »Kata néni« meleg fogadtatásával. A mai előadás az eredeti szereposztásban megismételt.

Vasárnap a színházban. Holnap vasárnap két előadás lesz a Szigligeti színházban. Délután 3 órakor félhelyárral a népszerű Offenbach operett »Dunán apó és fia utazása« fogja mulatni a publikumot Tihanyi Miklós és Anday Terka pompás figurájával.

Este a nagyszerű »Mischu leányok« lesz, a bérlétszűnetes előadás, a czimszerepet a két szubrett: Aradi Aranka és Gerlaci Hermin játsszák. A két vasárnapi előadásra jegyet már ma délután 3 órától váltható a nappali pénztárban.

Kettős szereposztás. A három év előtti kedves primadonna versengést fogja felújítani az a rendszer, a mit az igazgatóság most é étebe léptet. A legnépszerűbb műsordarabok fő-

szerepeit felváltott szereposztással teszik változatossá. A »Bob herczeg« első szezonja alatt *Haller Irma* és *Parlagi Kornélia* körül tetőpontra hágott a lelkesedés és az ováció, a melylyel hónapokon át igyeckett egymást túlszárnyalni a két primadonna-párt. Alighanem ezt fogja eredményezni a »János vitéz« kettős szereposztása is. *Aradi Aranka* és *Gerlaci Hermin* lesznek most a hősök, *Kukoriba János* és *Iluska* szerepét felváltva fogják ez után játszani. A szerepcserét más daraboknál is fogja alkalmazni a direktció.

Ujdonságok. November hónapnak ismét művészi sikerre számító ujdonságai lesznek, melyekre nap mint nap folynak a próbák, hogy a bemutatók újabb sikereket hozzanak a társulatnak. Operett, dráma és vígjáték premier van készülöben. Lehár »Pesti nők« operettje eddig még nem ismert szép zenét tesz közkedvelté Nagyváradon, »A szobaleány« vígjáték a francia ötlet és humor egyik szenzációs terméke es »Tell Vilmos« drámát az ifjuság kapja, mint a klasszikus drámai irodalom egyik legkiválóbb darabját.

EGYESÜLETEK.

Orvos gyűlés.

A »biharmegyei orvos-gyógyszerész egyesület« november 3-án dr *Konrád Márk* kir. tanácsos elnöklete alatt és számos tag jelenlétében tartott szakülést, illetve rendkívüli közgyűlést.

Dr *Waidmann Béla* szemorvos orvosi gyakorlatából mutatott be egy érdekes esetet.

Erdős Adolf kórházi orvos egy újabb gyógyeljárást ismertetett, az általa használt eszközöket a biharmegyei kórházban számos esetben sikerrel alkalmazta. Az előadáshoz tanulságos eszmecseré fűződött.

Dr *Bartha Andor* általános érdeklődés között referált a gyakorlatában előfordult szülési esetekről. Töb- en szóltak hozzá.

Uj tagokul beléptek: dr *Verzár* és dr *Halász* ezredorvos.

A szakülés után közgyűlés volt. Dr *Edelmann* Menyhért titkári állásáról lemondott; de a közgyűlés eddig szerzett kiváló érdemeinek őszinte elismerésének kifejezésével — telkerte, hogy állását továbbra is tartsa meg.

Továbbá elfogadta a közgyűlés a választmányának azt a javaslatát, hogy az Egyesület kebelében vitarendező bizottság alakíttassék, mely által a belső tevékenységet óhajtják előmozdítani. Elnökökül azonnal megválasztották dr *Fráter Imrét*, dr *Grosz Menyhértet*, dr *Révész Vilmost* és dr *Schiff Ernőt*. Ülészjegyzőkül dr *Bartha Andort*, dr *Julier Vilmost* és dr *Nagy Ignácot*. A vitarendező bizottság elnökül dr *Bartha Jánost*, tagjai: dr *Konrád Béla*, dr *Mayer László* és dr *Gerő Sándor*. Ezzel az élénk közgyűlés véget ért. Este barátságos vacsorára gyűltek egybe az Egyesület tagjai a »Pannóniá«-ban.

TÁVIRATOK.

A válság.

Budapest, nov. 3. (Saját tud. táv.) A kormány félhivatalosa megczáfolja azt a hirt, mintha Fejérváry betegeskedéséről panaszkodnék. Helyes. Egészséges, mint a makk. Csak a politikája beteg. Halálosan. — A haladópart, melynek helyiségét a multkor oly kínos részvétlenséggel nyitották meg a nyilvánosság előtt, titokban egy kissé összeszedte magát s most nagyban készülődik a szombat esti alakuló gyűlésre. — Kedvelt pártfelei előtt

Fejérváry kijelentette, hogy a lemondásáról terjesztett hírek alaptalanok. *Folytatni fogja a játszmát*, — mondotta. Nagyon jól van, csak folytassa! — *Justh* a helyzetről nyilatkozva azt mondotta, hogy a harc komolyabb része ezután következik. Cél: a törvényhatóságok elmentésének letörése.

Justh ünneplésére holnap számos képviselő leutazik Makóra, ahol a házelnök arcképét fogják leleplezni s egyúttal koalíciós gyűlés is lesz. — Szapáry Pál grófot, Fiume új kormányzóját nagy ünnepekkel fogadták. A főtemplomban Te Deum volt, utána sok küldöttség tisztelt az új kormányzóhoz, aki azonnal át is vette hivatalát. — Székelyudvarról jelentik, hogy *Ugron* János installációja november 14-én lesz. *Nagy* László szatmári főispán a november 6-án tartandó közgyűlésre, amelyen esküt kellene tennie, a törvényhatóság 60-as bizottságának határozata szerint, nem fogják meghívni és nem iktatják be. *Tahy* főispán levele, valamint a belügyminiszternek a megyéhez intézett orderja ügyében a 65-ös bizottság bizalmas értekezletet tartott. A november 6-ra egybehívott rendkívüli közgyűlést meg fogják tartani.

A kolozsvári installáció botrányáról még a következőket jelentik. A közgyűlést Dózsa Elek alispán nyitotta meg, aki előadta a tárgyat. Erre Szereday Aladár, egyik ellenzéki férfi szólalt föl. A főispáni állás, ugymond, bizalmi állás két irányban. Felelős a kormánynak, nem kevésbé a saját lelkiismeretének is. Soha mocskok a törvényhatóság főispáni székéhez nem férközt. Csak most van így, amikor egy előkelő idegen, egy osztrák-magyar hazafi készül ebbe a székbe.

Indítványozza, hogy a közgyűlés bizalmatlanságát fejezze ki az új jövevényvel szemben s az esküt ne vegye ki tőle. Az alispán óriási zajban jelentette ki, hogy a határozati javaslatot tartalma miatt szavazás alá nem bocsájthatja. *Macskássy* Pál kérte, hogy a főlshóla és a javaslat szó szerint jegyzőkönyvbe vétessék. Ez meg is történt. Erre az alispán, mint jelezve volt, küldöttség vezetésére szólította föl *Macskássy*t, a főispán elé. *Macskássy* mély fölháborodással jelentette ki, hogy nem respektálja az olyan kormány embereit, amely a nemzetközi bandával paktál s annak uszályhordozója.

A főispán inzultálása ismeretes. Az ifjuság a karzaton a Himnuszt, meg a Kossuth-nótát énekelte. Lakásán elmondotta a főispán az újságíróknak, hogy a papirlapról esküjét olvasta föl. Másrészt azonban maga is elismerte, hogy a föl-olvasott passzusokból az óriási zajban egy szót sem lehetett érteni. Ezután a fényes megyei installáció után következik a városi. Holnap Kolozsvár szabad királyi város törvényhatóságának fog bemutatkozni az új főispán. Sándor Imre földbirtokost, aki széket dobott a népszerű főispánhoz, letartóztatták.

A belügyminiszter most már másodízben semmisíti meg Győr határozatát a passzív rezisztencia ügyében. — *Körösy*

József fölfüggesztett marostordamegyei szolgabíró fölfüggesztését elrendelő belügyminiszteri leiratot Farkas Albert alispán, mint törvénytelen visszautasította. — A belügyminiszter megsemmisítő leirata ügyében a székesfőváros tíz napon belül rendkívüli közgyűlést tart. — *Szögyény-Marich* Lászlót tegnap hosszabb ideig tartó audiencián fogadta a király.

Üxcüll és Galgóczy.

Budapest, nov. 3. (Saját tud. táv.) Lobkowitz utód *Üxcüll* Gyllenband. — *Galgóczy* katonai érdemrendet kapott s csapatfelügyelő lett.

Nagy sikkasztás a Leszámitoló Banknál.

Budapest, nov. 3. (Saját tud. távirata.) A *Leszámitoló és Pénzváltó Bank* nevében dr *Valkó* följelentést tett a rendőrségen a bank egyik tisztviselője ellen sikkasztás miatt. Az elsikkasztott összeg igen nagy. A följelentett tisztviselő nevét erősen titkolják a banknál.

REGÉNYCSARNOK.

A sellő.

Irta: Wells H. G. — Angolból fordította — r.

Azonban elvégre a nagy láрма kezdett terhessé válni. Buntingné nem bánta volna, ha elhallgatnák s erre nézve támadt is egy gondolata:

— Hátha meglehetne vesztegetni a lapokat?

— Megvesztegetni kiáltá Bunting ur. Nem vagyunk Franciaországban. Egy brit újságot nem lehet.

II.

Az ifju újságíró legközelebbi este felindultan jött Banghunsthoz, az Uj Lap szerkesztőjéhez.

— Voltam vele és láttam őt. Kint megvártam és láttam, amint kocsihoz tettek. Beszéltem egyik cseléddel — bementem a házba is azzal az ürügyel, hogy én vagyok a telefonos ember és a telefont jöttem megnézni — utána néztem — és az bizony tény. Valóságos tény. Az a hölgy sellő, halfarkkal. Hoztam magammal.

Azzal ivpapirokat rakott szét.

— Mit beszél? kérdé Banghunst az ő íróasztaláról, a papirokat látható kíváncsisággal szemlélve.

— A sellő — valósággal sellő. Felkestonban.

Banghansd elfordult tőle s a tollát piszkálta.

— Ha ugyan az! Mondotta.

— De be van bizonyítva. Az a cikk, a melyet ön nyomtatott. . . .

— Az csak tévedés volt.

— Hogyan?

— Szó sincs itt sellőről.

— De hiszen leadta a cikket!

— Le.

— És benne volt.

— Hadd legyen!

Azzal oda fordult az ifju újságíróhoz s merev arca s szokottnál is merevebb, hangja finom és kellemes volt.

— Azt hiszi, hogy elhitethetünk mi a közönségünkkel valamit egyszerűen azért, mert igaz? Tudja ez nagyon jó, mit hisz és mit nem hisz, s a sellőkről abszolúte semmit sem hisz el. Nem bánom én, ha az egész part teli van is sellőkkel.

A fiatal embert mód felett elkészerítette ez a hitetlenség.

— Nos jó, hát akkor elviszem az Ágyuhoz, mondotta hevesen.

— Tessék.

Csak hogy ebben az Ágyu kiadója nélkül számított.

III.

Sokkal ezek után hallottam én magam is a sellőt említeni s akkor még eszembe sem jutott, hogy valamikor megírom a históriáját.

Ritka londoni látogatásaim egyikét végeztem s Micklethwaite reggelit adott a Penwiper klubban, London egy tucatnyi irodalmi klubjai egyikében. Megláttam az ifju kezdő újságíró egy asztalnál, közel az ajtóhoz, a mint egyedül reggelizett. Körülötte az összes asztalok üresek voltak, bár a terem többi része megtelt.

Arcczal az ajtó felé fordulva ült s valahányszor valaki jött, mindég felemelte a fejét, mintha várt volna valakit, a ki soha sem jött meg.

Egyszer határozottan láttam, hogy intett egy embernek, de az nem felelt.

— Nézd csak, Micklethwaite, mondám, miért kerüli azt az embert mindenki? Épp az előbb láttam, hogy a dohányzóban valakivel tárgyalást próbált kezdeni, de . . .

Micklethwaite a villájára bámult.

— Talán, mondá.

— De mit tett?

— Bolond, szegény, felelt Micklethwaite teli szájjal s hozzátette:

— Uff!

Aztán egy kicsit várt.

— De mit tett? kérdeztem újra.

— Hát nem mondtam? Azzal a tengerbeli leányzóval van tele. Folkestoneból.

— Azt mondja, hogy olyan is van ott?

(Folyt. köv.)

NYILTTÉR.

BUTOR-IPARTELEP

Nagyvárad, Szent László tér
RIMANÓCZY-HÁZ. Holdas templom mellett.
Telefonszám az egész megyére 584.

Tisztelettel tudatom a n. é. közönséggel, hogy

butor

nagyraktáramban

modern szalon-, ebédlő-, háló- és fürdőberendezések, valamint mindenemű fűkőr, réz- és vasbutorok a lehető legszolidabb árszámítás mellett a legszébb kivitelben szerezhetők be.

Saját műhelyemben

személyes felügyelettel mellett készülnek minden szakmába vágó asztalos, kárpitos és díszítő stb. munkák, javítások a legjutányosabb árszámítás mellett.

Tisztelettel

Büchler Márton.

A

TÖRT SZÁMOK

TANÍTÁSA ÉS TANULÁSA
középiskolába készülő
tanulók, kisiparosok
és kigazdák számára.

Irta: **RÁTKAY JÓZSEF.**

Kapható a
Szent László nyomdában.
Szilágyi Dezső-utca 5. sz.

Ára **20 fillér.**

Vidékre 25 fillér előleges beküldése
mellett bérmentesen küldetik meg.

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1905 nov. 2-án.

Magyar aranyjáradék 4%	114.25
Magyar koronajáradék 4%	95.75
Magyar koronajáradék 3 1/2%	86.55
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	96.—
Horváth-szlavon földterhermentesítési kötvény	97.50
Magyar nyerevény sorsjegy-kölesön	2.18
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy-kölesön	161.—
Oszták járadék papírban	100.—
Oszták járadék ezüstben	100.70
Oszták járadék aranyban	119.—
Oszták korona járadék	100.—

1860. oszt. államsorsjegyek	160
Oszták-magyar bankrészvény	16.40
Magyar hitelbank részvény	783.25
Oszták hitelbank intézeti részvény	674.25
Oszták-magyar államvasuti részvény	674.25
20 frankos arany (Napolendor)	19.12
Német birodalmi márka	117.45
London vista	240.27
Páris vista	95.55
20 márkás arany	23.49

A szerkesztésért felelős:
Dr. VUCSKICS GYULA.

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatőzsde határideje.

Budapest, nov. 2.

Buza okt.	16.38
Rozs okt.-re	13.16
Tengeri április 1906	13.38
Zab ápr. ra	13.16
Repeze aug.-ra	21.06

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

értesíti a n. érd. izzólámpa körtéket tart raktáron 3. legfeljebb 3.4 watt fogyaszt-
közönséget, hogy izzólámpa körtékkel tással gyertyánként, melyek legolcsóbb áron
kaphatók. A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér, homályos (matt), színes
fényképész-lámpák és mindenemű izzólámpa különlegességek ugyancsak kartell áron
kerülnek eladásra. Ugyanott kaphatók nernst-lámpák és osmium-lámpák gyer-
gyánként 1.5 watt fogyasztással.

Csillárok, és villamosmotorok eredeti gyári
ivlámpák árak mellett

kaphatók A villamos mű igazgatósága elvállalja
villamosvilágítási

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, ivlámpák kezelését, hozzávaló
szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb ár mellet.
Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmény. Költségvetések ingyen.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Apáczka-utca 3. szám

Művek

folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfejek,

számlák, falragaszok,
báli meghívók,
tánczrendek, étlapok,
naptárak,
palaczkfeliratok,
névjegyek,

gyászlapok

stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat, és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

A „Nagyváradai Hitelbank”

(Kossuth Lajos-utca 10. sz.)

házak és földbirtokokra 10—50 évi időtartamra a legolcsóbb kamatláb és a legelőnyösebb feltételek mellett

törlesztéses jelzálogkölcsonöket nyujt,

amelyeket a legrövidebb idő alatt folyósít. Kölcsonkérő részről hiteles telekkönyvi kivonat, kataszteri birtokiv és esetleg községi becsú-bizonyítvány mutatandó be. Drágább kamatozású kölcsonöket bélyeg és illeték-mentesen convertál.

Elfogad betétkönyvecskékre és folyó számlára:

6 hóig elhelyezett összeg után **5%-os** kamatot fizet.

Előnyös feltételek mellett leszámítol váltókat.

Értékpapírok, ékszeres és terményekre előleget ad. **Az igazgatóság.**

Gyomorbajosok figyelmébe!

Mindazok, kik hűlés, gyomormegterhelés, igen meleg vagy igen hideg és rossz, vagy nehezen emészthető eledel, úgy rendetlen életmód által

gyomorhűlés, gyomorgöres, gyomorhaj, nehéz emésztés, elnyálkásodás

bajokban szenvednek, ajánljuk az alábbi, igen jó és hathatós szert, mely már évek óta használatban van. Ez a híres

vértisztító és emésztést elősegítő

Ullrich Hubert-féle növény-bor.

Ezen növény-bor kitűnő gyógyhatású növényekből s jó borból van készítve erősíti s eleveníti az embernek az egész emésztő szervezetét anélkül, hogy hajtószert lenne. A növény-bor tisztítja a vért minden rossz és betegséget okozó elemektől és elősegíti az új vér képezését.

A növény-bor idejekoráni használata által a gyomorbajokat még csirájukban elfojtja. Ezen szer az összes ilyen fajta szerek felett áll. Fejfájás, felbőfögés, gyomorégés, szélszorulás, émelygés, hányás, mely idült gyomorfájásoknál nagy mértékben lépnek fel, ezen szer egy-szeri használata után megszűnnek.

Székszorulás és annak kellemetlen következményei, u. m.: **szorogatás, bél-göresök, szivdo bogás, álmatlanság, továbbá vértódulás a májban, lépben és aranyér** bántalmak ezen kitűnő gyógyhatású növény-bor használata által gyorsan és fájdalom nélkül megszűnnek.

E növény-bor megakadályozza az emészthetlenséget, előmozdítja az emésztési képességet és ellávolít könnyen székelés által minden rossz anyagot a gyomor- és belekből.

A sápadt, sovány kinézés, vérszegénység, gyengeség rendszerint rossz emésztés következménye hiányos vérképzés és a májbeteg állapotából ered. Teljes étvágytalanság, álmatlan éjék, idegfeszítések, lehangoltságok, álmatlanságok, főfájások a beteget sokszor leverik.

A növény-bor a gyenge életérőnek új elemet ad. A növény-bor emeli az étvágyat, növeli az emésztést és táplálkozást, új erőt és életet ad.

Számtalan elismerő- és köszönő-levelek adnak erről bizonyítást.

Ezen növény-bor kapható üvegekben 3 és 4 koronáért Nagyvárad, Püspöki, Csatár, Bihar, Körös-Tarján, Bereg-Böszörmény, Mező-Keresztes, Komádi, Zsadán, Marcziháza, Nagy-Szalonta, Tenke, Rossia, Rév, Szilágy-Somlyó, Kémer, Margitta, Székelyhid, Szalárd, Bihar, Dioszeg, Nagy-Léta, Pocsaj, Kiss-Marja, Konyár, Hosszu-Pályi, Derecske, Berettyó-Ujtalu, Zsáka, Csökmő, Szeghalom, Vésztő, Okány, Sarkad, Kötgyán, Gyula, Doboz, Békés Békés-Csaba stb. stb. — Kapható még Ausztria és Magyarország összes nagyobb és kisebb városok összes gyógyszer-táraiban.

Továbbá a gyógyszertárak Nagyváradon küldenek 3 és több üveggel ezen növény-borhoz Ausztria és Magyarország összes helységeibe **eredeti áron.**

Utánzásoktól őrizkedni!!

Tessék mindig az „Ullrich Hubert-féle növény-bort” kérni.

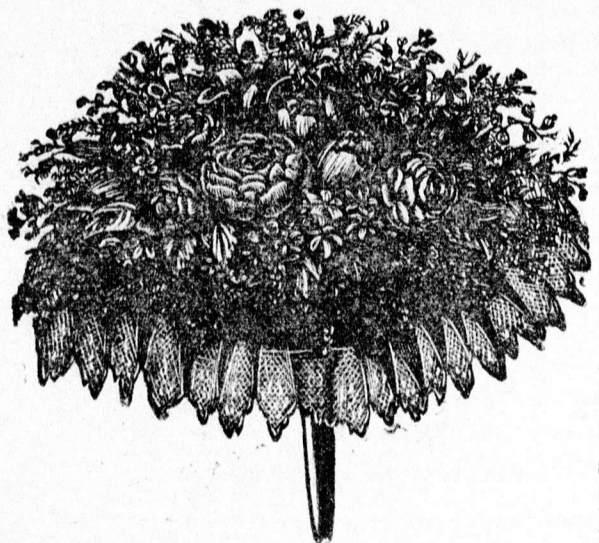
*Legnagyobb kereskedelmi- és műkertészet az országban
a nagyvárad-velencei*

Műkertészeti- és rózsatelep.

*Kertészeti-telep:
NAGYVÁRAD-VELENCE, 194. SZÁM
Helyi és megyei telefon összeköttetés

Sürgöny-czim:
Műkertészeti-telep Nagyvárad.

Virág-csarnok:
NAGYVÁRAD, FŐ-UTCZA (Bazár-épület.)
Telefon összeköttetés.

CSOKROK

menyasszonyi, koszoruleányi, bál vagy bármely alkalmi szép berlini papirtartóval 1 forinttól 3 forintig — Csokrok atlasztartóval 3 frt 50 krtól 6 frtig. — Csokrok a legfinomabb kivitelben, finom selyemtartókban, 8 forinttól 12 forintig, rózsá és Caméliákból, ami azelőtt 15 frtől egész 20 forintba került. — Csokrok a legnagyobb mintájuk, legújabb párisi minta szerint a legfinomabb selyem, csipke és atlasz tartókkal 18—25 forintig, ami azelőtt 40 forintba került.

Élő virágokból: Koszoruk: igen szép, tartós zöldek és szép virágokból diszitve 1—3 forintig. — Babérkoszoruk: ovál vagy kerek alakban, igen szép virágokból diszitve 2—5—10 forintig. — Ficus és Magnolia koszoruk: a legnagyobb mintájuk, a legértékesebb és legfinomabb virágok és palmlombokkal diszitve, szalag és aranyfelirással 10—25 forintig, ami azelőtt 35—40 frtba került. A fentirt összes kertészeti tárgyak művirágból 20%-al olcsóbban készítettnek.

Szöllő-oltványok: Sima-zöld oltvány Riparia portáliston, a legkiválóbb borfajok 100 drb. 5 forint, 1000 darab 45 forint; a legkiválóbb csemegefajok 100 darab 8 forint. 1000 75 forint igen erős szép gyökeres 2 éves Riparia portálistra nemesítve, a legkiválóbb borfajok 100 drb. 12 frt. 1000 darab 100 forint. Csemege és lugos fajok, a legkiválóbb fajokból 100 drb. 16 frt. európai gyökeres borfajok 100 drb. 1 frt; csemege fajok 100 drb. 2 frt; 2 millió Riparia portálist sima I-ső osztályu 100 drb. 1 frt 20 kr., 1000 darab 10 frt II-od osztályu 100 drb. 60 kr. 1000 drb. 4 frt.; gyökeres I-ső osztályu 100 drb. 20 frt., II-od osztályu 100 drb. 12 frt. Riparia, Solonis és Monticola ugyancsak oly árban, mint a portálist.

Egyéb kertészeti cikkekről, valamint szőlő-oltványokról faj és árjegyzékkel ingyen és bérmentve szolgál, kiváló tisztelettel

Farkas József kereskedelmi műkertészete Nagy-Váradon.